

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

8 mei 2009

8 mai 2009

WETSONTWERP

**tot wijziging van de artikelen 587, 589 en 628
van het Gerechtelijk Wetboek met het oog
op de invoering van een betalingsbevel in het
Gerechtelijk Wetboek**

PROJET DE LOI

**modifiant les articles 587, 589 et 628
du Code judiciaire en vue de l'introduction
de l'injonction de payer dans
le Code judiciaire**

**ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE
Nr. 46.294/2 van 20 april 2009**

**AVIS DU CONSEIL D'ÉTAT
N° 46.294/2 du 20 avril 2009**

Voorgaande documenten:

Doc 52 **1285/ (2007/2008):**

- 001: Ontwerp overgezonden door de Senaat.
- 002 en 003: Amendementen.
- 004: Verslag.
- 005: Tekst aangenomen door de commissie.

Documents précédents:

Doc 52 **1285/ (2007/2008):**

- 001: Projet transmis par le Sénat.
- 002 et 003: Amendements.
- 004: Rapport.
- 005: Texte adopté par la commission.

cdH	:	centre démocrate Humaniste			
CD&V	:	Christen-Democratisch en Vlaams			
Ecolo-Groen!	:	Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen			
FN	:	Front National			
LDD	:	Lijst Dedecker			
MR	:	Mouvement Réformateur			
N-VA	:	Nieuw-Vlaamse Alliantie			
Open Vld	:	Open Vlaamse liberalen en democraten			
PS	:	Parti Socialiste			
sp.a	:	Socialistische partij anders			
VB	:	Vlaams Belang			

<i>Afkortingen bij de nummering van de publicaties:</i>			<i>Abréviations dans la numérotation des publications:</i>		
DOC 52 0000/000:	Parlementair document van de 52 ^e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer		DOC 52 0000/000:	Document parlementaire de la 52 ^{ème} législature, suivi du n° de base et du n° consécutif	
QRVA:	Schriftelijke Vragen en Antwoorden		QRVA:	Questions et Réponses écrites	
CRIV:	Voorlopige versie van het Integraal Verslag (groene kaft)		CRIV:	Version Provisoire du Compte Rendu intégral (couverture verte)	
CRABV:	Beknopt Verslag (blauwe kaft)		CRABV:	Compte Rendu Analytique (couverture bleue)	
CRIV:	Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen) (PLEN: witte kaft; COM: zalmkleurige kaft)		CRIV:	Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes) (PLEN: couverture blanche; COM: couverture saumon)	
PLEN:	Plenum		PLEN:	Séance plénière	
COM:	Commissievergadering		COM:	Réunion de commission	
MOT:	moties tot besluit van interpellaties (beigekleurig papier)		MOT:	Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)	

<i>Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers</i>			<i>Publications officielles éditées par la Chambre des représentants</i>		
<i>Bestellingen:</i>			<i>Commandes:</i>		
Natieplein 2			Place de la Nation 2		
1008 Brussel			1008 Bruxelles		
Tel.: 02/ 549 81 60			Tél. : 02/ 549 81 60		
Fax: 02/549 82 74			Fax : 02/549 82 74		
www.deKamer.be			www.laChambre.be		
e-mail: publicaties@deKamer.be			e-mail: publications@laChambre.be		

De Raad van State, afdeling wetgeving, tweede kamer, op 24 maart 2009 door de Voorzitter van de Kamer van volksvertegenwoordigers verzocht hem, binnen een termijn van dertig dagen, van advies te dienen over een ontwerp van wet «tot wijziging van de artikelen 587, 589 en 628 van het Gerechtelijk Wetboek met het oog op de invoering van een betalingsbevel in het Gerechtelijk Wetboek» (Parl. St., Kamer, 2008-2009, nr 52-1285/5), heeft het volgende advies gegeven:

Algemene opmerking

Er wordt verwezen naar de algemene opmerkingen in advies 46.295/2 dat heden is gegeven over een ontwerp van wet «tot invoering van een betalingsbevel in het Gerechtelijk Wetboek».

Bijzondere opmerkingen

1. Bevoegdheid *ratione materiae* (artikelen 2 tot 4)

Voor zover vorderingen tot het bevelen van betaling in het ontwerp niet langer beperkt worden tot een bedrag van 1860 euro, namelijk de limiet van de algemene bevoegdheid van de vrederechter inzake vorderingen van bepaalde waarde (artikel 590 van het Gerechtelijk Wetboek)¹, wijzigt dit ontwerp de regels van het Gerechtelijk Wetboek betreffende de bevoegdheid *ratione materiae* om de voorzitters van de rechtbanken van eerste aanleg, de arbeidsrechtbanken en de rechtbanken van koophandel bevoegd te maken om kennis te nemen van de eerste fase van de betalingsbevelprocedure voor aangelegenheden die tot hun respectieve bevoegdheid behoren.

Aangezien de eerste fase van de procedure strikt genomen echter niet juridictioneel is, kan de vraag rijzen of het niet beter is de bevoegdheid te behouden van één enkele, alleensprekende buurtrechter, namelijk de vrederechter van de woonplaats of de verblijfplaats van de schuldenaar, wat het formaliseren van het verzet van de schuldenaar bij die buurtrechter alleen maar zou kunnen vereenvoudigen en alle voorafgaande moeilijkheden omtrent de bevoegdheid voor de eerste rechter zou wegnemen, te meer daar de bevoegdheid niet op dat niveau hoeft te worden nagegaan (ontworpen artikel 1339*bis*, *a contrario*, zie evenwel het ontworpen artikel 1340, tweede lid), waarbij een exceptie van onbevoegdheid alleen tijdens de fase van de omgekeerde procesvoering kan opduiken (ontworpen artikel 1343, § 1).

¹ Daarom begint het huidige artikel 1338 van het Gerechtelijk Wetboek met de volgende woorden: «Elke vordering behorende tot de bevoegdheid van de vrederechter».

Le Conseil d'État, section de législation, deuxième chambre, saisi par le Président de la Chambre des représentants, le 24 mars 2009, d'une demande d'avis, dans un délai de trente jours, sur un projet de loi «modifiant les articles 587, 589 et 628 du Code judiciaire en vue de l'introduction de l'injonction de payer dans le Code judiciaire» (Doc. parl., Chambre, 2008-2009, n° 52-1285/5), a donné l'avis suivant:

Observation générale

Il est renvoyé aux observations générales formulées dans l'avis 46.295/2, donné ce jour, sur un projet de loi «introduisant l'injonction de payer dans le Code judiciaire».

Observations particulières

1. La compétence matérielle (articles 2 à 4)

Dans la mesure où la demande d'injonction de payer cesse, dans le projet, d'être plafonnée au montant de 1860 euros, c'est-à-dire la limite de la compétence générale du juge de paix en matière de demandes de valeur déterminée (article 590 du Code judiciaire)¹, ce projet modifie les règles du Code judiciaire relatives à la compétence matérielle en vue d'attribuer aux présidents des tribunaux de première instance, du travail et de commerce, la connaissance de la première phase de la procédure d'injonction de payer, dans les matières relevant de leurs compétences respectives.

Cependant la première phase de la procédure n'étant pas à proprement parler juridictionnelle, la question peut se poser s'il n'est pas préférable de maintenir la compétence d'un seul juge de proximité unique, c'est-à-dire le juge de paix du domicile ou de la résidence du débiteur, ce qui ne pourrait que faciliter la formalisation de l'opposition du débiteur devant ce juge de proximité et supprimer toute difficulté de compétence d'attribution en amont, d'autant que la vérification de la compétence ne doit pas être effectuée à ce niveau (article 1339*bis*, en projet, *a contrario* mais voir cependant l'article 1340, alinéa 2, en projet), un déclinatoire de compétence n'étant susceptible de surgir que lors de la phase du contentieux inversé (article 1343, § 1er, en projet).

¹ C'est la raison pour laquelle l'actuel article 1338 du Code judiciaire débute par ces termes: «toute demande de la compétence du juge de paix».

Het is waar dat, als de volstreekte bevoegdheden van het begin af in acht worden genomen, er weliswaar meer mogelijkheid is tot een summier onderzoek dat misschien wel verstandiger is, in zoverre de aangelegenheid tot de volstreekte bevoegdheid van de aangewezen rechter behoort, wat bovendien tot minder bevoegdheidsproblemen zou moeten leiden tijdens de fase die wordt ingeleid door het verzet van de schuldenaar, maar toch wordt er in een efficiënt verwijzingsmechanisme voorzien (ontworpen artikel 1343, § 1, tweede en derde lid).

Kortom: er is een keuzemogelijkheid en zowel de ene als de andere keuze kan zinvol zijn. In de logica van de omkering van de procesvoering en de strenge voorwaarden voor de toepassing daarvan lijkt het echter perfect gewettigd dat één enkele buurtrechter volstrekt en territoriaal bevoegd is, te meer daar het aantal gevallen van verzet percentsgewijs wellicht niet erg hoog is ².

Bij de huidige stand van de teksten ³ wordt erop gewezen dat de bevoegdheid van de vrederechter en van de politierechtbank niet uitdrukkelijk wordt vermeld, in tegenstelling tot wat het huidige artikel 1338, eerste en derde lid, van het Gerechtelijk Wetboek bepaalt. De geest van de wet is natuurlijk dat die rechtscolleges hun huidige bevoegdheid ⁴ behouden, maar in verband met de vrederechter zijn andersluidende opmerkingen gemaakt bij de behandeling door de Commissie voor de Justitie van de Kamer van volksvertegenwoordigers ⁵. Opdat de tekst in overeenstemming is met de geest ervan, zou kunnen worden voorgesteld om artikel 594 van het Gerechtelijk Wetboek aan te vullen met een 22° dat bepaalt: «op de vorderingen ingesteld overeenkomstig artikel 1338, in de aangelegenheden die tot de bevoegdheid van de vrederechter behoren». Zo zou ook artikel 601bis van het Gerechtelijk Wetboek, in het systeem van de meervoudigheid van bevoegde rechtscolleges in de eerste fase, op dezelfde manier moeten worden aangevuld voor de politierechtbank.

2. De territoriale bevoegdheid (artikel 5)

In verband met de territoriale bevoegdheid voorziet artikel 5 van het ontwerp (artikel 628 van het Gerechtelijk Wetboek aangevuld met een 25°) in een dwingende regel van interne orde inzake territoriale bevoegdheid: «Tot kennisneming van de vordering is alleen bevoegd [...] de rechter van de woonplaats of, bij gebreke van een woonplaats, de verblijfplaats van de persoon of van een van de personen tegen wie een vordering wordt ingesteld overeenkomstig artikel 1338 of, indien het gaat om een rechtspersoon, de rechter van zijn maatschappelijke zetel».

² Zo wordt in het Franse recht 7 pct van het aantal afgegeven bevelen (d.i. een jaarlijks gemiddelde van 700.000) als cijfer aangehaald (C. CHANAIS en G. TAPIE, «L'injonction de payer: maniement et remaniements», Dall., 2009, blz. 860).

³ Parl. St., Kamer, 2008-2009, nr. 52-1285/5 juncto Parl. St., Kamer, 2008-2009, nr. 52-1287/7.

⁴ Gelet op de werkingssfeer van de procedure die zich hoofdzakelijk beperkt tot schuldvorderingen uit contractuele verbintenissen (ontworpen artikel 1338bis), zal de politierechtbank (afdeling burgerlijke zaken) zelden bevoegd zijn ter zake.

⁵ Parl. St., Kamer, 2008-2009, nr. 52-1287/6, 32.

Il est vrai que le respect des compétences d'attribution dès l'amont permet de favoriser un examen sommaire peut-être plus avisé dans la mesure où la matière relève de la compétence d'attribution du juge désigné, ce qui devrait de surcroît limiter les problèmes de compétence surgissant lors de la séquence introduite par l'opposition du débiteur, un mécanisme efficace de renvoi étant toutefois prévu (article 1343, § 1er, alinéas 2 et 3, en projet).

En un mot, une option est ouverte et tant l'une que l'autre peut se justifier. Toutefois, dans la logique de l'inversion du contentieux et des conditions exigeantes de sa mise en œuvre, il semble parfaitement justifié qu'un seul juge de proximité soit matériellement et territorialement compétent d'autant que le pourcentage d'oppositions devrait être peu élevé ².

Dans l'état actuel des textes ³, on relève que, contrairement à ce que prévoit l'actuel article 1338, alinéas 1er et 3 du Code judiciaire, la compétence du juge de paix et du tribunal de police n'est pas expressément mentionnée. L'esprit de la loi est de toute évidence que ces juridictions conservent leur compétence actuelle ⁴ mais des observations en sens contraire ont été formulées à propos du juge de paix lors des travaux de la Commission de la Justice de la Chambre des représentants ⁵. Afin que le texte soit en conformité avec son esprit, il pourrait être suggéré de compléter l'article 594 du Code judiciaire en insérant un 22° rédigé comme suit: «les demandes formulées conformément à l'article 1338, dans les matières qui relèvent de la compétence du juge de paix». De même, dans le système de la pluralité de juridictions compétentes dans la première phase, l'article 601bis du Code judiciaire devrait être complété de la même manière pour le tribunal de police.

2. La compétence territoriale (article 5)

Concernant la compétence territoriale, l'article 5 du projet (article 628 du Code judiciaire complété par un 25°) prévoit une règle de compétence territoriale impérative d'ordre interne: «Est seul compétent pour connaître de la demande [...] le juge du domicile, ou à défaut de domicile, de la résidence de la personne ou de l'une des personnes contre qui une demande est introduite conformément à l'article 1338 ou, s'il s'agit d'une personne morale, le juge du siège social de celle-ci».

² Ainsi en droit français le chiffre de 7% du nombre d'injonctions délivrées (soit un nombre moyen annuel de 700 000) est cité (C. Chanais et G. Tapie, «L'injonction de payer: maniement et remaniements», Dall., 2009, p. 860).

³ Doc. parl., Chambre, 2008-2009, n° 52-1285/5 combiné avec: Doc. parl., Chambre, 2008-2009, n° 52-1287/7.

⁴ Compte tenu du champ d'application de la procédure limité, pour l'essentiel, aux créances découlant d'obligations contractuelles (article 1338bis, en projet), le tribunal de police (section civile) sera rarement compétent en la matière.

⁵ Doc. parl., Chambre, 2008-2009, n° 52-1287/6, p. 32.

In die context wordt het huidige artikel 1344, krachtens hetwelk «de in dit hoofdstuk gestelde regels [...] slechts van toepassing [zijn] indien de schuldenaar zijn woon- of verblijfplaats heeft in België», niet gehandhaafd, maar rijst de vraag of het, om betwistingen te voorkomen, niet aangewezen zou zijn het ontworpen artikel 1339*bis* aan te vullen door te bepalen: «de rechter onderzoekt op basis van het in artikel 1339, § 2, bedoelde standaardformulier of voldaan is aan de voorwaarden vermeld in de artikelen 628, 25°, 1338 ...».

De kamer was samengesteld uit:

De heren,

Y. KREINS, kamervoorzitter,

P. VANDERNOOT,

Mevrouw

M. BAGUET, staatsraden,

De heren

G. KEUTGEN,
G. de LEVAL, assessoren van de
afdeling wetgeving,

Mevrouw

A.-C. VAN GEERSDAELE, griffier.

Het verslag werd uitgebracht door de H. A Lefebvre, eerste auditeur.

De overeenstemming tussen de Franse en de Nederlandse tekst werd nagezien onder toezicht van de H. P. Vandernoot.

De griffier, De voorzitter,

A.-C. VAN GEERSDAELE Y. KREINS

Dans ce contexte, l'article 1344 actuel, en vertu duquel «les règles énoncées au présent chapitre ne sont applicables que si le débiteur a son domicile ou sa résidence en Belgique», n'est pas maintenu mais, pour prévenir toute controverse, ne serait-il pas judicieux de compléter l'article 1339*bis*, en projet, en prévoyant que «le juge examine, en se fondant sur le formulaire type visé à l'article 1339, § 2, si les conditions énoncées aux articles 628, 25°, 1338 ...».

La chambre était composée de:

Messieurs,

Y. KREINS, président de chambre,

P. VANDERNOOT,

Madame

M. BAGUET, conseillers d'État,

Messieurs,

G. KEUTGEN,
G. de LEVAL, assesseurs de la section
de législation,

Madame

A.-C. VAN GEERSDAELE, greffier.

Le rapport a été présenté par M. A. Lefebvre, premier auditeur.

La concordance entre la version française et la version néerlandaise a été vérifiée sous le contrôle de M. P. Vandernoot.

Le greffier, Le président,

A.-C. VAN GEERSDAELE Y. KREINS